

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

**ΕΠΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ: ΜΙΑ
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΕ ΓΗΓΕΝΕΙΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ
ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΑΝΔΡΟΥΛΑ Α. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ ΚΟΝΤΟΥ

2022

**Αφιερωμένο στη
μνήμη του πατέρα μου
Αβραάμ**

"Τίποτα το ανθρώπινο δε μου είναι ξένο"
Τερέντιος, 186-159 π.Χ

Ευχαριστίες

Με την εκπόνηση αυτής της διατριβής ένα ταξίδι γνώσης φτάνει στο τέλος του. Ένα ταξίδι γνώσης με πολλούς συνοδοιπόρους που το έκαναν ευχάριστο και παραγωγικό.

Ο καθηγητής Δρ Μάριος Αργυρίδης με καθοδήγησε σε κάθε βήμα της μακρόχρονης αυτής πορείας. Η ακαδημαϊκή και η επιστημονική του επάρκεια, η επιμονή του στην επιστημονική στήριξη των δεδομένων και ο επαγγελματισμός του με προκάλεσαν και διαμόρφωσαν τη σκέψη μου. Τον ευχαριστώ από καρδιάς.

Θέλω να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην Δρ Λουκία Ταξιτάρη, επόπτρια της παρούσας διατριβής, για τη συνεχή και με συνέπεια υποστήριξή κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διατριβής. Την ευχαριστώ ολόψυχα για το ότι με αντιμετώπισε με σεβασμό και υπομονή, και με δίδαξε να εργάζομαι συστηματικά και με σοβαρότητα στο χώρο της έρευνας.

Είχα την τύχη και τιμή να έχω στην τριμελή μου επιτροπή την καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών, Τμήμα ΤΕΑΠΗ, Δρ Μαλικιώση Λοϊζου Μαρία. Μέσα από διάφορες προσεγγίσεις με βοήθησε να κατανοήσω σε βάθος διαφορετικές πλευρές της ερευνητικής διαδικασίας και την ευχαριστώ θερμά.

Ευχαριστώ θερμά τον Δρ Κλεφάρα, καθηγητή Κλινικής Ψυχολογίας – Ψυχοπαθολογίας στο Παιδαγωγικό τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για την ανταπόκριση, την επικοινωνία και την παραχώρηση της κλίμακας του (Κλίμακα Αυτοεκτίμησης) για την παρούσα έρευνα. Επίσης, ευχαριστώ την Δρ Emily Frankenberg (Goethe – Universität Frankfurt am Main) για την ανταπόκριση, την επικοινωνία και την παραχώρηση της κλίμακας της (Κλίμακα Επιπολιτισμού) για την παρούσα έρευνα.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συνεργάτες και συναδέλφους μου που με βοήθησαν στη συλλογή των δεδομένων, στους δύσκολους καιρούς της πανδημίας. Τους ευχαριστώ θερμά για την υποστήριξη και την προσφορά τους.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω το σύζυγο μου Χρίστο, τις φίλες μου Μαριάννα, Ανθούλα και Έλενα και κυρίως τα παιδιά μου Ανδρέα και Αβραάμ για την αγάπη, την υποστήριξη και την εμπύχωσή τους για την ολοκλήρωση αυτού του ταξιδιού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έρευνα αυτή είχε ως σκοπό να μελετήσει τις διεργασίες επιπολιτισμού των μεταναστών μαθητών ηλικίας 11 – 12 ετών και να συγκρίνει την κοινωνική προσαρμογή, τη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας και τα επίπεδα αυτοεκτίμησης των μεταναστών μαθητών σε σχέση με των γηγενών συμμαθητών τους. Ένας επιπλέον στόχος ήταν να διαφανεί ο ρόλος της εθνικής ομάδας καταγωγής του μαθητή στον επιπολιτισμό, την εθνική ταυτότητα και την αυτοεκτίμηση, αλλά και πώς επιδρά σε όλα τα πιο πάνω η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής ΔΡΑ.Σ.Ε. Τέλος, να διαφανεί η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον επιπολιτισμό, την αυτοεκτίμηση και την αίσθηση του ανήκειν.

Οι συμμετέχοντες ήταν 563 μετανάστες και γηγενείς, οι 283 μαθητές φοιτούσαν σε σχολεία ΔΡΑ.Σ.Ε και οι 280 σε σχολεία ΜΗ ΔΡΑ.Σ.Ε. Η συλλογή των δημογραφικών στοιχείων έγινε με αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο από την ερευνήτρια, ο επιπολιτισμός των μεταναστών αξιολογήθηκε με την κλίμακα FRACC-C (Frankenberg and Bongard, 2012), οι κοινωνικές σχέσεις και επαφές των μαθητών μετρήθηκαν με την Κλίμακα επιπολιτισμού (Nguyen and Von Eye, 2002), η Εθνική Ταυτότητα (MEIM, Phinney 2003) και η Αυτο-εκτίμηση (Κλεφτάρα και Διδασκάλου, 2009).

Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε αρχικά με τεχνικές περιγραφικής ανάλυσης, δηλαδή παρουσίαση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου με πίνακες συχνοτήτων και πίνακες περιγραφικών στατιστικών μέτρων και έπειτα με τεχνικές επαγωγικής στατιστικής ανάλυσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους μετανάστες και τους γηγενείς μαθητές. Οι διαφορές αυτές εντοπίζονται στον Πολιτισμικό Προσανατολισμό τους, την Κοινωνική προσαρμογή τους, την Αυτοεκτίμηση και την αίσθηση του Ανήκειν. Οι στρατηγικές επιπολιτισμού και τα στάδια διαμόρφωσης της Εθνικής ταυτότητας σχετίζονται με τα επίπεδα αυτοεκτίμησης των μεταναστών μαθητών. Η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής ΔΡΑ.Σ.Ε στο σχολικό πλαίσιο δεν προάγει την κοινωνική συνοχή και την αίσθηση του ανήκειν και η γενεά μετανάστευσης επηρεάζει τον επιπολιτισμό των μεταναστών μαθητών. Η συζήτηση των ευρημάτων βασίζεται στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τον Επιπολιτισμό, την Εθνική Ταυτότητα και την Αυτοεκτίμηση των μεταναστών και γηγενών μαθητών.

Λέξεις-κλειδιά: μετανάστης, επιπολιτισμός, εθνική ταυτότητα, αυτοεκτίμηση, ΔΡΑΣΕ, συγκριτική έρευν

ABSTRACT

**Acculturation, National Identity and Self-Esteem: A Comparative Research
Approach to Native Students and Students from Culturally Different Groups Attending
Cypriot Primary Schools**

The aim of this research was to study the acculturation processes of immigrant students aged 11-12 years and to compare the social adjustment, the formation of national identity and the levels of self-esteem of immigrant students in relation to their native classmates. Also, to make clear the role of the student's national origin group in acculturation, national identity, and self-esteem, but also to investigate the way the implementation of the educational policy of DRASE affects all the above. Finally, to make clear the relationship that exists between the acculturation, self-esteem, and the sense of belonging.

The participants were 563 primary-school children (immigrants and Cypriots). 283 students attended DRASE schools and 280 NON DRASE schools. Data were collected using questionnaires: FRACC-C scale (Frankenberg and Bongard, 2012), Acculturation scale (Nguyen and Von Eye, 2002), the National Identity scale (MEIM, Phinney 2003) and Self - esteem scale (Kleftala and Didaskalou, 2009).

According to the results, both Cypriots and immigrants showed a stronger orientation towards their Country of Origin. This is regardless of the Nationality of Immigrants' National Group of Origin, and second-generation immigrants are oriented in the Host Country to a greater extent than first-generation immigrants. The first-generation immigrants choose the strategy of Marginalization and Integration, and the second-generation immigrants choose the strategy of Integration and Assimilation. Cypriots and immigrant students have more group contacts with their

compatriots than with children from other countries or natives, respectively. The type of school (DRASE – NON DRASE) which they attend does not seem to affect the intergroup relations between immigrant and Cypriot students and to bring about the desired results for the promotion of social cohesion. The strategies of culturalization and the stages of formation of the National identity are related to the levels of self-esteem of the immigrant students.